

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Per Gillström
08-563 085 16
per.gillstrom@uka.se

Datum/ löpunummer 2015-01-20 /1

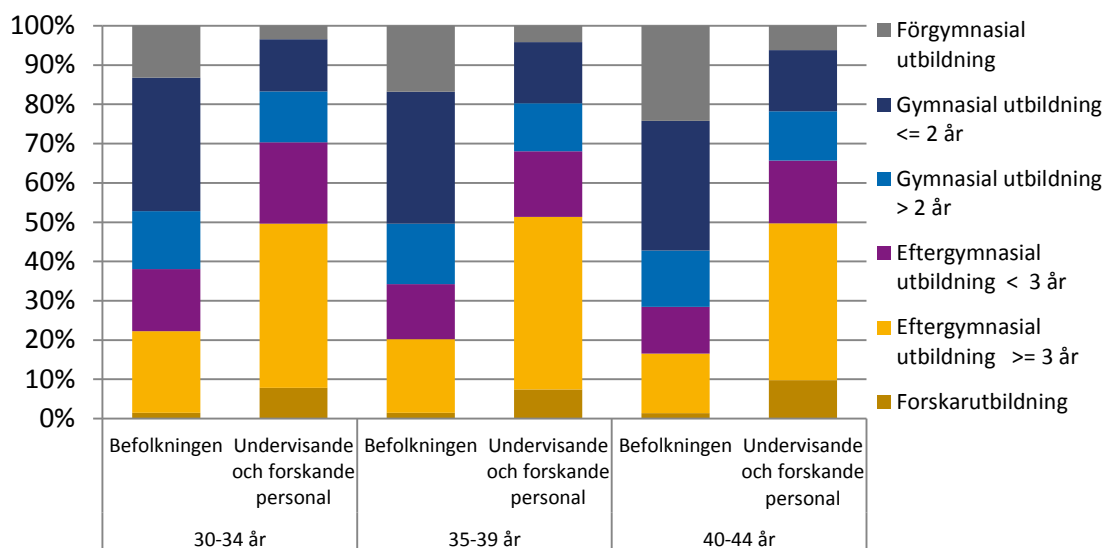
Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Forskande och undervisande personal ofta från hem med hög utbildningsnivå

Föräldrarnas utbildningsnivå är högre i högskolesektorn än i övriga befolkningen. Även bland personalen på lärosätena finns det skillnader i bakgrund som i hög grad hänger samman med vilken anställningskategori och åldersgrupp individerna tillhör. Det är första gången som UKÄ redovisar uppgifter om personalens bakgrund.

De som forskar och undervisar vid svenska universitet och högskolor är jämförelsevis högt utbildade. För att anställas krävs normalt en akademisk examen, för vissa anställningar en doktorsexamen. Samtidigt som de själva är välutbildade, har också relativt många föräldrar med en akademisk examen.¹

Jämför man befolkningen med den forskande och undervisande personalen, framgår det att det är betydligt vanligare att föräldrarna till dem som forskar och undervisar har en längre eftergymnasial utbildning, det vill säga en eftergymnasial utbildning på minst tre år eller en forskarutbildning (figur 1). I en jämförelse inom tre åldersgrupper, finner man att ungefär hälften bland den forskande och undervisande personalen i åldrarna 30-44 år har föräldrar med en längre eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel i befolkningen är runt 20 procent.

Figur 1. Föräldrarnas utbildningsnivå i befolkningen och i den forskande och undervisande personalen (tre åldersgrupper).

¹ Med föräldrarnas utbildningsnivå avses nivån på utbildningen för den förälder som hade den högsta avklarade utbildningen, klassificerad enligt svensk utbildningsnomenklatur (SUN). För 26 procent av personalen saknas uppgifter, till stor del p.g.a. att föräldrarna är födda utomlands.

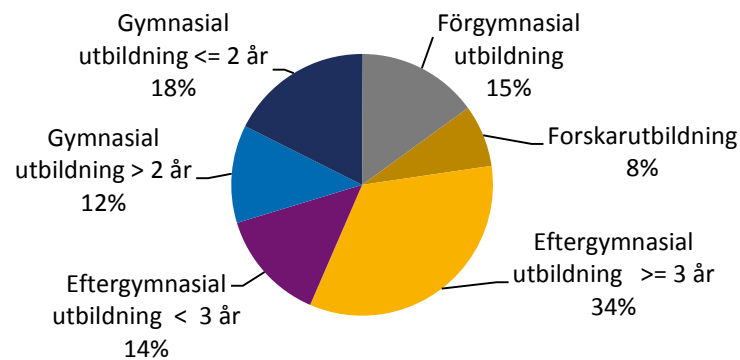
Datum
2015-01-20

Reg.nr
52-5-15

Den sociala bakgrunden i den forskande och undervisande personalen skiljer sig alltså från den i befolkningen på så sätt att det är vanligare bland personalen i högskolan att ha högt utbildade föräldrar.

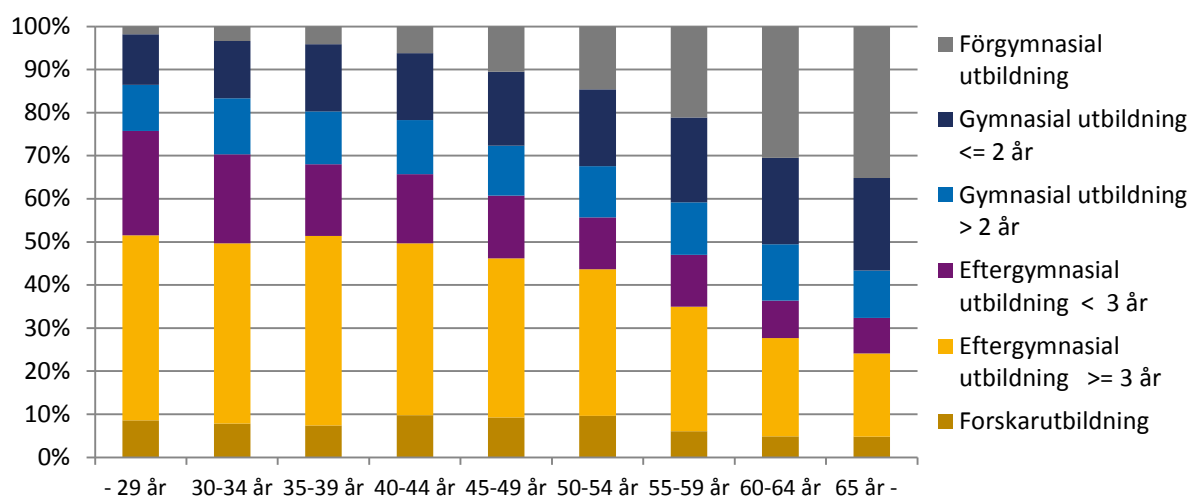
Av figuren förstås också att befolkningens utbildningsnivå har blivit allt högre över tid. Det visar sig i att föräldrarna till yngre oftare har en längre utbildning än föräldrarna till äldre, även om det inte skiljer många år mellan dem. Det är viktigt att ha detta i åtanke när olika grupper jämförs avseende föräldrarnas utbildningsnivå – man måste ta hänsyn till eventuella ålderskillnader för att få relevanta jämförelser.

När även de som är 45 år och äldre inkluderas är det 42 procent av den forskande och undervisande personalen som har föräldrar med en längre eftergymnasial utbildning (figur 2).

Figur 2. Föräldrarnas utbildningsnivå i den forskande och undervisande personalen 2013.

Bland äldre anställda är det klart vanligare att föräldrarna saknar en eftergymnasial utbildning och många har högst en för-gymnasial utbildning (figur 3).

Figur 3. Föräldrarnas utbildningsnivå i den forskande och undervisande personalen i olika åldersgrupper 2013.

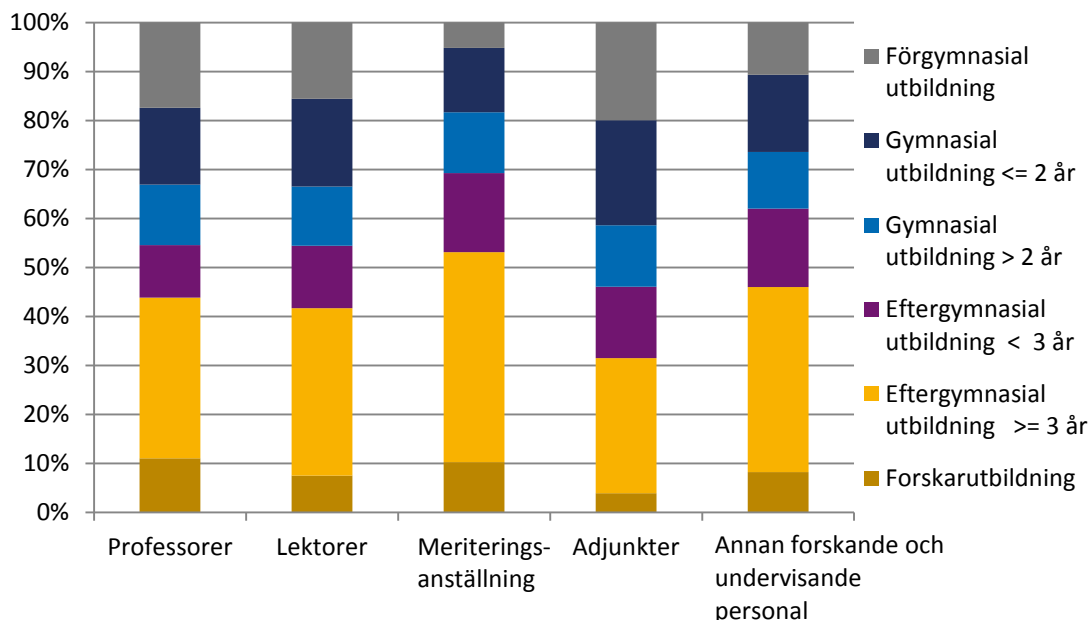

Datum
2015-01-20

Reg.nr
52-5-15

Anställningskategorier

Den undervisande och forskande personalen delas i statistiska redovisningar in i olika anställningskategorier – professorer, lektorer, meriteringsanställningar, adjunkter samt annan forskande och undervisande personal. Då olika anställningskategorier jämförs utan att ta hänsyn till ålderskillnader, visar det sig att de meriteringsanställdas föräldrar är de mest välutbildade (figur 4). Drygt 53 procent av dem har en längre eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel är lägst bland adjunkter, 32 procent. Andelen bland professorer är 44 procent, lektorer 42 procent och i kategorin annan undervisande och forskande personal (som bl.a. inkluderar de forskare som inte ingår i någon annan anställningskategori) är andelen 46 procent.

Figur 4. Föräldrarnas utbildningsnivå i den forskande och undervisande personalen i olika anställningskategorier 2013.

Det finns emellertid stora ålderskillnader mellan de olika anställningskategorierna. Äldst är professorerna, 82 procent är 50 år och äldre. Motsvarande andel är 4 procent bland dem med meriteringsanställning. De meriteringsanställdas föräldrar tillhör alltså en senare generation som generellt har längre utbildning än tidigare generationer och det omvända gäller professorer. Så frågan är om det mönster vi ser i figur 4 är lika tydligt då hänsyn tas till ålder.

För att kunna svara på frågan delas anställningskategorierna upp i olika ålderskategorier. Det krävs minst 100 individer per anställnings-/ålderskategori för att ingå och det innebär att vissa anställningskategorier inte ingår i vissa åldersgrupper.

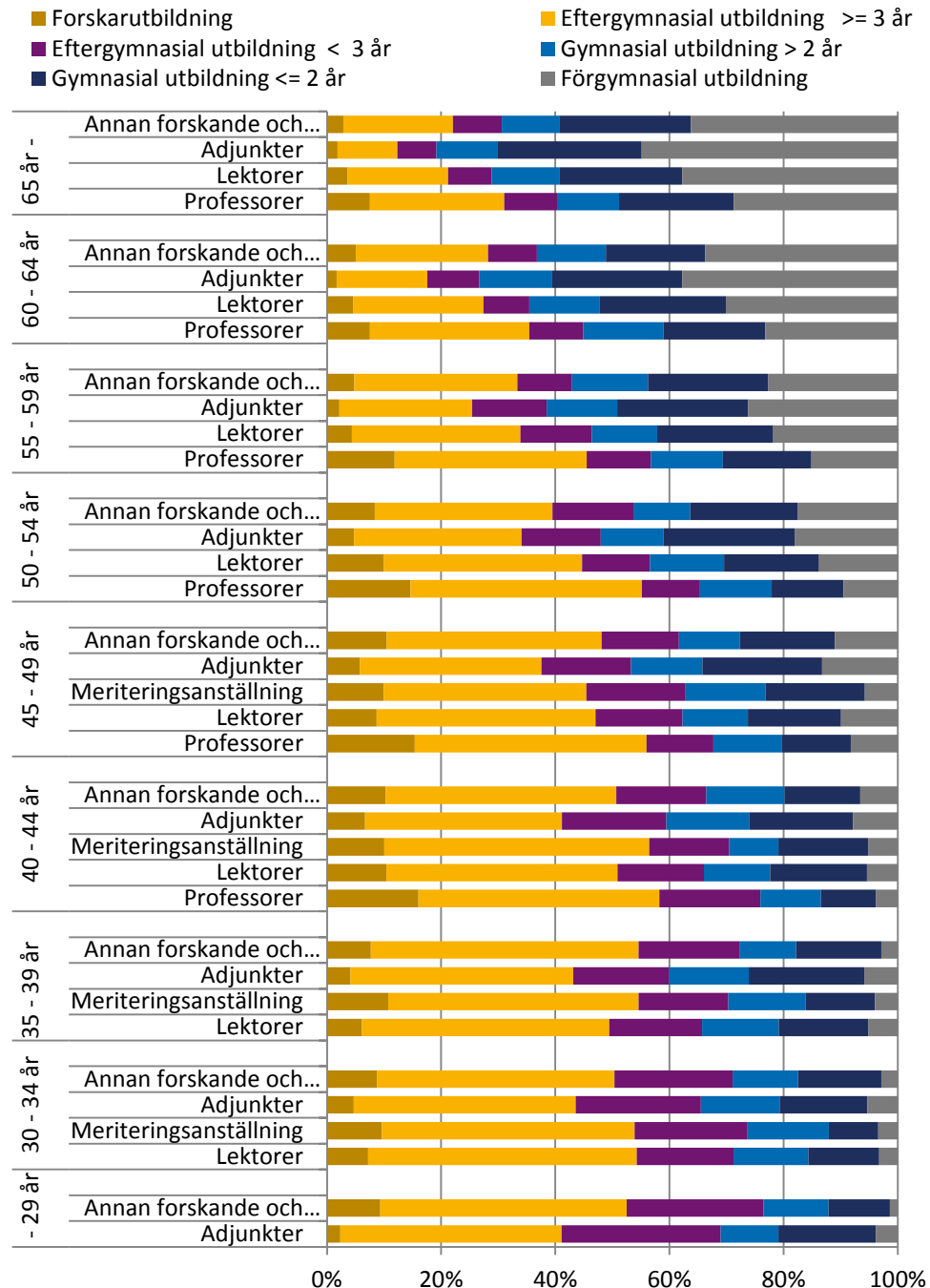
När man ser på fördelningen inom olika ålderskategorier finner man att det mönster som framgår i figur 4 i stort sett upprepas (figur 5). Tydligast är att oavsett ålder har relativt många av professorerna högutbildade föräldrar, i många fall forskarutbildning. Även de

Datum
2015-01-20

Reg.nr
52-5-15

med meriteringsanställning har i regel högutbildade föräldrar, dock inte i samma höga grad bland de äldre inom kategorin, de i åldrarna 45-49 år. Man ser generellt en förskjutning mot att de yngre har föräldrar med längre utbildning.

Figur 5. Föräldrarnas utbildningsnivå i den forskande och undervisande personalen i olika anställningskategorier/åldersgrupper 2013. Redovisas för kombinationer med minst 100 individer.